

# Andrzej F. Dziuba

---

"An End to Evil : how to win the War on Terror : Radom House, David Frum, Richard Perle, New York 2003 : [recenzja]

---

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 13/1, 298-300

---

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tycznych uwag pod adresem sił republikańskich. Z drugiej strony, w innych dokumentach, ukazuje się on jako dobry wojskowy, tak też oceniany być przez innych. Dokumenty te, obok innych, są jednak już pewną zapowiedzią tego co niebawem ukazują dalsze relacje, a więc stopniowego rozkładu tych brygad. Zresztą sam Świerczewski doświadczy skutków tych, nie do końca skoordynowanych działań.

Cały prezentowany tom zawiera 81 dokumentów przygotowanych przez Państwowe Rosyjskie Wojskowe Archiwum (RGVA) oraz Rosyjski Instytut Historii przy Rosyjskiej Akademii Nauk (por. s. IV). Jest to zatem naukowe opracowanie, w którym każdy z dokumentów posiada odpowiednie wprowadzenie. Jest to szczególnie ważne wobec czytelnika z mniejszą orientacją w zakresie prezentowanej problematyki. Kwestie rosyjskie są bowiem obciążone wieloma przesłankami ideologicznymi i dalekie od obiektywnej prezentacji. Proponowane teksty wprowadzające okazują się wręcz niezbędne, aby prezentowanym dokumentom nadać właściwy sens i charakter interpretacyjny.

Interesująca jest zamieszczona na stronie XIV mapka ukazująca stan frontu w kwietniu 1938 roku. Natomiast po stronie 204 zamieszczono 14 interesujących ilustracji.

Omawiana publikacja jest niezwykle ważnym zbiorem dokumentów odnoszących się do wojny domowej w Hiszpanii z lat 1936-1939. Rozwijają one wiele ideologicznych idei, tak chętnie w przeszłości głoszonych i przyjmowanych przez niektóre środowiska polityczne, także w Polsce, a także nadal i dziś. Zwłaszcza dla Europy Środkowo-Wschodniej jest to potwierdzenie oczywistych praw dotyczących ideologii komunistycznej i jej ekspansjonistycznych działań. Niestety miała w tym zaangażowanie także Polska, a dokładniej ideologiczny wyznawcy komunizmu.

*Bp Andrzej F. Dziuba*

David F r u m, Richard P e r l e, *An End to Evil. How to win the War on Terror. Random House. New York 2003, ss. V + 287.*

Odpowiedzialna i kompetentna analiza polityki międzynarodowej zawsze podejmuje próby uchwycenia pewnych bardziej ogólnych zjawisk i procesów, które się dokonują w danym miejscu i czasie. Jest to generalne staranie się o rozeznanie najbardziej realnych czynników, ale nie można zapomnieć, że za nimi stoją określone osoby, idee czy inne uwarunkowania. Więcej, w tym procesie chodzi o próby poszukiwania ich najbardziej podstawowych przyczyn, a te ostatecznie mają także pewne odniesienia do wartości, choć różnie to jest widziane w polityce międzynarodowej.

We wszelkich tych próbach wizji polityki międzynarodowej, a także regionalnej (np. Ameryka Południowa, Bliski Wschód) nie można pominąć Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Zwłaszcza, że współcześnie – po poddaniu się Rosji – jest to w praktyce jedyne mocarstwo światowe. Nie chodzi tutaj jednak tylko o pomniejsze roli i pozycji Rosji czy Chin, a w pewnym sensie i Unii Europejskiej. Nie mniej obiektywny realizm układu sił zdaje się wskazywać współcześnie w miarę jednoznacznie na taki wła-

śnie układ sił politycznych, ekonomicznych i militarnych, a w pewnym sensie i kulturowych oraz naukowych, zwłaszcza w zakresie nauk ścisłych.

Autorzy prezentowanego opracowania wygłosili wiele referatów oraz opublikowali już wiele interesujących prac. D. Frum m.in. „The Right Man: The Surprise Presidency of George W. Bush”, „Dead Right”, „What’s Right: The New Conservative Majority and the Remarkings of America”. Pełnił on poprzednio funkcję specjalnego asystenta prezydenta George W. Bush. Aktualnie pracuje w „American Enterprise Institute” i współpracuje z „National Review”. Natomiast R. Perle jest autorem „Hard Line”. Był zastępcą sekretarza obrony w rządzie R. Reagan i przewodniczącym „Defense Policy Board” w rządzie George W. Bush. Podobnie jak poprzedni autor pracuje w „American Enterprise Institute”. Na podstawie wielu niezależnych analiz można stwierdzić, że obydwaj autorzy są najbardziej wpływowymi w ówczesnej polityce Waszyngtonu.

Całość książki otwiera dedykacja (s. III) i interesujący spis treści (s. V).

Z kolei cała praca podzielona została na dziewięć zwartych bloków tematycznych. Niektóre z nich podzielone zostały z kolei dla lepszej organizacji, na dalsze bardziej szczegółowe elementy. Także niektóre rozdziały posiadają wymowne motta, np. pierwszy z T. Paine, a dziewiąty z T. Jefferson. Trzeba zauważyć, że teksty te dobrze wprowadzają w proponowane w danym rozdział treści.

W pierwszym rozdziale autorzy pytają: „Co nowego?” w całościowym kontekście podjętej tematyki (s. 3-9). I jakby w następnym starają się sformułować bardzo ogólną odpowiedź: „Koniec początku” (s. 11-40). Z kolei wskazują na: „Nowy Axis” (s. 41-60).

Kolejnych trzech blokach starano się ukazać wielopłaszczyznowość wojny, wskazując zwłaszcza na „wojnę domową” (s. 61-95), „wojnę zagraniczną” (s. 97-145) oraz „wojnę o ideały” (s. 147-191).

Następne rozdziały opatrzone zostały tytułami: „Organizowanie zwycięstwa” (s. 193-234), „Przyjaciele i wrogowie” (s. 235-273) oraz „Wojna o wolność” (s. 275-279).

Całość studium zamyka apendyks (s. 281-282), podziękowania (s. 283-284) oraz informacje o autorach (s. 285) oraz o drukarni (s. 287).

W dodatku podano wykaz zagranicznych organizacji terrorystycznych (por. s. 281-282). Jest to stan z 23 maja 2003 roku. Wśród nich wskazano m.in. Real IRA, Kahane Chai (Kach) z Izraela, al-Qaeda oraz różne organizacje, zwłaszcza z Peru, Kolumbii, Japonii, Kaszmiru, Egiptu czy Grecji. Zatem prawie w każdym kraju istnieją takie struktury oraz wraz z nimi związane liczne tendencje, zazwyczaj separatystyczne.

Warto zauważyć, że autorzy już w pierwszym rozdziale wskazują, iż książka ta nie ukazuje jakiegś środkowej drogi, jakiegś złotego środka dla współczesnej Ameryki. Tutaj trzeba określić się jednoznacznie i być zdecydowanym, zwłaszcza wobec proponowanych wartości. Tutaj bowiem, na oczach współczesności toczy się przecież dramatyczna walka o zwycięstwo albo holokaust, jak to sugerują autorzy. W tym kontekście autentycznie nie ma realnej alternatywy. Zatem, zdaniem autorów, ta książka jest podręcznikiem ku zwycięstwu, które jednak nie jest łatwą drogą, a może wymaga nawet ofiar (por. s. 9).

Autorzy wyraźnie sygnalizują i jednocześnie analizują czasy wojny i tendencji naziwstowskich dostrzeganych także na Bliskim Wschodzie. Można tam było dostrzec nawet

propagowanie Niemiec i ich ideologii nazistowskiej z jednoczesnym działaniem przeciwko lokalnej społeczności żydowskiej, np. w Bagdadzie (por. s. 48-50). Natomiast później w niektórych krajach arabskich dochodzi do głosu ideologia marksistowska, np. Egipt czy Algieria (por. s. 51-59). Ma ona określone podstawy ideowe, choć niemożliwe do akceptacji, a w konsekwencji i szerokie oddziaływania, choć jest to ich zupełnie inna aplikacja niż w Europie Środkowo-Wschodniej.

Wydawcy zbioru wskazują, że ważnym fenomenem specyfiki społeczno-politycznej, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie był i w niektórych krajach jest nadal ekstremizm religijny, przede wszystkim islamski. Zatem nie może on jednak być w niczym utożsamiany z chrześcijaństwem, które niesie zwłaszcza praktyczne wartości pokoju i sprawiedliwości. Niestety prym w tym wiodą radykalni wyznawcy islamu. Ono są nagłaśniani i obecni w mediach. Niestety, te ekstremistyczne postawy stosunkowo często i łatwo przekładają się także niestety na działania o charakterze terrorystycznym, znaczone przemocą i negacja pokoju oraz dobra i sprawiedliwości (por. s. 277).

W kompleksowym obrazie politycznym kreślonym przez autorów zbioru większe znacznie ma Francja niż Niemcy, a Wielka Brytania jest dość zmarginalizowana. Natomiast zupełnie nie wspomina się Polski, co budzi zdziwienie, zwłaszcza w kontekście przemian, które przekształciły całą Europę. Prawda jednak jest, że współczesna polityka amerykańska często zupełnie nie dostrzega innych krajów, a w tym Polski. Jest to dość bolesne zważywszy na ogólne sympatie do USA, ta Polaków w kraju jak i poza granicami.

Od strony technicznej czasem można mieć zastrzeżenia odnośnie do przypisów (por. s. 55, 58, 59, 63, 65).

Prezentowana praca jest ważnym przyczynkiem wokół badań odnoszących się do polityki USA. Zwłaszcza współcześnie, gdy wiele opinii zdominowały kwestie terroryzmu wręcz trudno przebić się do bardziej pogłębionych szerszych opinii. Wydaje się, że te właśnie książka jest tutaj pewną ofertą. Należy jednak czytać ją z dużym krytycyzmem, gdyż często znaczone jest wieloma wątkami ideologicznymi oraz partyjnymi. Jest ona godna lektury i winna być ważną pomocą w rozeznaniu procesów politycznych Ameryki. Te zaś są niezwykle skomplikowane i trudne w potocznej wizji.

Bp Andrzej F. Dziuba

Ivo H. D a a l d e r, James M. L i n d s a y, *America Unbound. The Bush Revolution in Foreign Policy*. Washington 2003, ss. VIII+246.

Czasy współczesnej polityki państwowej, regionalnej, kontynentalnej czy światowej mają liczne wskazania czy preferencje osobowe, polityczne czy geograficzne. Wydaje się jednak, że nie zawsze są one oparte na obiektywnych przesłaniach, a zazwyczaj zdecydowanie politycznych czy tylko czysto ideologicznych. Zatem słusznie, wobec tej mnogości propozycji, niejednokrotnie szuka się innych motywów, ich bardziej obiektywnej oceny